

Тема 4. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПДВ І ДЕРЖАВНОГО МИТА НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Особливості застосування ПДВ по операціях з цінними паперами.

Особливості застосування державного мита на ринку цінних паперів.

4.1. Особливості застосування ПДВ на ринку цінних паперів

Законодавчий акт, що регулює податок на додану вартість

Закон України «Про податок на додану вартість» від 03.04.1997 р. №168/97-ВР зі змінами та доповненнями.

Податок на додану вартість (ПДВ) – непрямий податок на додану вартість, яка створюється на всіх стадіях виробництва та обігу. Він включається в ціну у вигляді надбавки до ціни товару, робіт, послуг і повністю оплачується кінцевим споживачем товарів, робіт та послуг. Він є формою перерахування до бюджету частини доданої вартості, що створюється на всіх стадіях виробництва та обороту і визначається як різниця між вартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) та вартістю матеріальних витрат, віднесених на затрати виробництва і обороту.

Поставка товарів – будь-які операції, що здійснюються згідно з договорами купівлі-продажу, міни, поставки та іншими цивільно-правовими договорами, які передбачають передачу прав власності на такі товари за компенсацію незалежно від строків її надання, а також операції з безоплатної поставки товарів (результатів робіт) та операції з передачі майна орендодавцем (лізингодавцем) на баланс орендаря (лізингоутримувача) згідно з договорами фінансової оренди (лізингу) або поставки майна згідно з будь-якими іншими договорами, умови яких передбачають відстрочення оплати та передачу права власності на таке майно не пізніше дати останнього платежу.

Не належать до поставки операції з передачі товарів в межах договорів схову (відповідального зберігання), довірчого управління, оперативної оренди (лізингу), інших цивільно-правових договорів, які не передбачають передачу права власності (користування або розпорядження) на такі товари іншій особі.

Поставка послуг – будь-які операції цивільно-правового характеру з виконання робіт, надання послуг, надання права на користування або розпорядження товарами, у тому числі нематеріальними активами, а також з поставки будь-яких інших, ніж товари, об'єктів власності за компенсацію, а також операції з безоплатного виконання робіт, надання послуг. Поставка послуг, зокрема, включає надання права на користування або розпорядження товарами у межах договорів оренди (лізингу), поставки, ліцензування або інші способи передачі права на патент, авторське право, торговий знак, інші об'єкти права інтелектуальної, в тому числі промислової, власності.

Згідно із Законом України від 03.04.1997 «Про податок на додану вартість» №168/97-ВР платником податку є (п. 2.1.):

1) будь-яка особа, яка:

а) здійснює або планує здійснювати господарську діяльність та реєструється за своїм добровільним рішенням як платник цього податку;

б) підлягає обов'язковій реєстрації як платник цього податку;

в) імпортує товари (супутні послуги) в обсягах, що підлягають оподаткуванню цим податком згідно з нормами цієї статті.

2) будь-яка особа, яка за своїм добровільним рішенням зареєструвалася платником податку (п.2.2).

Особа підлягає обов'язковій реєстрації як платник податку у разі:

Коли загальна сума від здійснення операцій з поставки товарів (послуг), у тому числі з використанням локальної або глобальної комп'ютерної мережі, що підлягають оподаткуванню згідно з цим Законом, нарахована (сплачена, надана) такій особі або в рахунок зобов'язань третім особам, протягом останніх дванадцяти календарних місяців сукупно перевищує 300 000 гривень (без урахування податку на додану вартість) (п.2.3.1).

Об'єктом оподаткування є операції платників податку з:

- поставки товарів та послуг, місце надання яких знаходиться на митній території України, в тому числі операції з передачі права власності на об'єкти застави позичальнику (кредитору) для погашення заборгованості заставодавця, а також з передачі об'єкта фінансового лізингу у користування лізингоотримувачу (орендарю) (п.3.1.1);

- ввезення товарів (супутніх послуг) у митному режимі імпорту або реімпорту (далі – імпорту) (п.3.1.2).

З метою оподаткування до імпорту також прирівнюється:

- ввезення з-за меж митного кордону України на митну територію України товарів (супутніх послуг) за договорами лізингу (оренди) (у тому числі у разі повернення об'єкта лізингу лізингодавцю-резиденту або іншій особі за дорученням такого лізингодавця), застави, та іншими договорами, які не передбачають передання права власності на такі товари (майно) або передбачають їх **обмін на корпоративні права чи цінні папери**, у тому числі якщо таке ввезення пов'язане із поверненням товарів у зв'язку з припиненням дії зазначених договорів.

Вивезення товарів (супутніх послуг) у митному режимі експорту або реекспорту (далі – експорту), поставки транспортних послуг по перевезенню пасажирів, вантажобагажу (товаробагажу) та вантажу за межами державного кордону України (п.3.1.3).

З метою оподаткування до експорту товарів також прирівнюється:

- вивезення товарів (супутніх послуг) за межі митного кордону України за договорами фінансового лізингу (оренди) (у тому числі у разі повернення об'єкта фінансового лізингу лізингодавцю-нерезиденту або іншій особі за дорученням такого лізингодавця), застави та іншими договорами, які не передбачають передання права власності на такі товари (майно) або передбачають їх **обмін на корпоративні права чи цінні папери**, у тому числі якщо таке вивезення пов'язане із припиненням дії зазначених договорів.

Не є об'єктом оподаткування операції з:

- випуску (емісії), розміщення у будь-які форми управління та продажу (погашення, викупу) за кошти цінних паперів, що випущені в обіг (емітовані) суб'єктами підприємницької діяльності, Національним банком України, Міністерством фінансів України, органами місцевого самоврядування відповідно до закону, включаючи інвестиційні та іпотечні сертифікати, сертифікати фонду операцій з нерухомістю, деривативи, а також корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери, формах; обміну зазначених цінних паперів та корпоративних прав, виражених в інших, ніж цінні папери, формах, на інші цінні папери; розрахунково-клірингової, реєстраторської та депозитарної діяльності на ринку цінних паперів, а також діяльності з управління активами (у тому числі пенсійними активами, фондами банківського управління), відповідно до закону.

Норми цього підпункту не застосовуються до операцій з продажу бланків дорожніх, банківських та особистих чеків, цінних паперів, розрахункових та платіжних документів, пластикових (розрахункових) карток (п.3.2.1).

База оподаткування (ст.4)

База оподаткування операції з поставки товарів (послуг) визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, визначеної за вільними цінами, але не нижче за звичайні ціни, з урахуванням акцизного збору, ввізного мита, інших загальнодержавних податків та зборів (обов'язкових платежів), згідно із законами України з питань оподаткування (за винятком податку на додану вартість, а також збору на обов'язкове державне пенсійне страхування на послуги стільникового рухомого зв'язку, що включається до ціни товарів (послуг)). До складу договірної (контрактної) вартості включаються будь-які суми коштів, вартість матеріальних і нематеріальних активів, що передаються платнику податку безпосередньо покупцем або через будь-яку третю особу в зв'язку з компенсацією вартості товарів (послуг) (п.4.1).

Ставки податку (ст.6)

Об'єкти оподаткування, визначені статтею 3 цього Закону, за винятком операцій, звільнених від оподаткування, та операцій, до яких застосовується нульова ставка згідно з цим Законом, оподатковуються за ставкою 20 відсотків.

Податок становить 20 відсотків бази оподаткування, визначеної статтею 4 цього Закону, та додається до ціни товарів (робіт, послуг) (п.6.1.1).

При експорті товарів та супутніх такому експорту послуг ставка податку становить «0» відсотків до бази оподаткування (п.6.2).

Приклад 4.1

Підприємство придбало 6000 акцій за ціною 1 грн. за акцію 02.02.05. Підприємство зареєстроване як платник ПДВ. 25.03.05 акції були продані: 1000 шт. за грошові кошти за ціною 1,20 грн. за одну акцію і 5000 шт. в обмін на товар вартістю 7200 грн., без ПДВ (продавець не є платником ПДВ). Визначить податкові наслідки цих операцій.

Рішення.

1.Податкове зобов'язання з ПДВ: $7200 : 120\% \times 20\% = 1\ 200$ грн.

2. Визначення фінансового результату від продажу акцій та корпоративних прав (за умовою, що інших операцій з цінними паперами цього виду не відбувалось):

Доход: $1000 \times 1,20 + 7\ 200 : 120\% = 1\ 200 + 6\ 000 = 7\ 200$ грн.

Витрати: $6\ 000 \times 1,00 = 6\ 000$ грн.

Фінансовий результат для розрахунку оподаткованого прибутку за 1 квартал 2005 р.: $7\ 200 - 6\ 000 = 1\ 200$ грн.

Вартість придбаних товарів включається до складу валових витрат відповідно до п.5.2.1 і п.5.9 закону «Про оподаткування прибутку підприємств».

Відповідно до п. 3.2.1 Закону «Про податок на додану вартість» не є об'єктом оподаткування операції з продажу (погашення, викупу) за кошти цінних паперів, що випущені в обіг (емітовані) суб'єктами підприємницької діяльності, обміну зазначених цінних паперів на інші цінні папери.

Щодо операцій з обміну цінних паперів на товари, вони є об'єктом оподаткування й база оподаткування визначається відповідно до п.4.1 – виходячи з їх договірної вартості, але не нижче за звичайні ціни.

4.2. Особливості застосування державного мита на ринку цінних паперів

Законодавчий акт, що регулює справляння державного мита

Декрет Кабінету Міністрів України «Про державне мито» від 21.01.93 №7-93 із змінами та доповненнями.

Державне мито – це загальнодержавний обов'язковий платіж, який справляється за вчинення юридичних дій та за видачу документів юридичного значення уповноваженими органами.

Платники державного мита (ст.1 Декрету). Платниками державного мита на території України є фізичні та юридичні особи за вчинення в їхніх інтересах дій та видачу документів, що мають юридичне значення, уповноваженими на те органами.

Об'єкти справляння державного мита. Державне мито стягується:

...

3) за вчинення нотаріальних дій державними нотаріальними конторами і виконавчими комітетами сільських, селищних, міських Рад народних депутатів, а також за видачу дублікатів нотаріально засвідчених документів;

...

9) за операції з випуску (емісії) цінних паперів, крім облігацій державних та місцевих позик, іпотечних сертифікатів, сертифікатів фондів операцій з нерухомістю та з видачі приватизаційних паперів;

Розміри ставок державного мита (ст.3)

Ставки державного мита встановлюються в таких розмірах:

п/п	Найменування документів, за які справляється мито	Розміри ставок
3.	За нотаріальні, вчинювані державними нотаріальними конторами виконавчими комітетами сільських, селищних, міських Рад народних депутатів:	

п/п	Найменування документів і дій, за які справляється мито	Розміри ставок
в)	за посвідчення договорів купівлі-продажу майна державних підприємств,	0,1 відсотка вартості майна, що викупується
д)	за посвідчення інших договорів, що підлягають оцінці	1 відсоток суми договору, але не менше 1 неоподаткованого мінімуму доходів громадян
б.	За вчинення інших дій:	
п)	за операції з цінними паперами:	
	за реєстрацію інформації про емісію цінних паперів, крім облігацій державних та місцевих позик	0,1 відсотка номінальної вартості емісії цінних паперів
	за видачу приватизаційних паперів	0,2 відсотка номінального значення приватизаційних паперів
	за придбання вексельних бланків	0,1 неоподаткованого мінімуму доходів громадян за кожний бланк

Відповідальність за правильність справляння державного мита (ст.9)

Платники державного мита несуть відповідальність за правильність його стягнення, а також за своєчасність і повноту зарахування до бюджету, передбачену законодавством.

За несвоєчасне або неповне зарахування державного мита до бюджету справляються пеня та штрафи відповідно до закону.

Органи, що здійснюють контроль за справлянням державного мита (ст.10)

Міністерство фінансів України, Головна державна податкова інспекція України, місцеві фінансові органи та державні податкові інспекції проводять ревізії та перевірки правильності справляння державного мита, а також своєчасності й повноти внесення його до бюджету в усіх установах, що його справляють.

Приклад 4.2

Який порядок справляння державного мита та яку ставку встановлено за нотаріальне посвідчення договорів купівлі – продажу акцій відкритого акціонерного товариства?

Відповідь.

Якщо здійснюється купівля-продаж державного пакету акцій відкритого акціонерного товариства, державне мито стягується нотаріусами відповідно до пп. «в» п.3 ст.3 Декрету, тобто у розмірі 0,1% вартості майна, що викупується, але не більше ніж 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Якщо здійснюється купівля-продаж не-державного пакету акцій відкритого акціонерного товариства, державне мито стягується нотаріусами відповідно до пп. «д» п.3 ст.3 Декрету, тобто у розмірі 1% суми договору, але не менше 1 неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Законодавча та нормативна база

1. Закон України «Про систему оподаткування в Україні» від 25 червня 1991 року за № 1251 – XII.
2. Закон України в редакції від 22.05.1997 р. №283/97-ВР «Про оподаткування прибутку підприємств».
3. Закон України від 03.04.1997 «Про податок на додану вартість» №168/97-ВР.
4. Закон України від 22.05.2003р. №889-IV «Про податок з доходів фізичних осіб».
5. Законом України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» від 21.12. 2000 р. N 2181-III.
6. Закон України «Про державну податкову службу» від 04.12.1990 р. № 509-12
7. Декрет Кабінету Міністрів України «Про державне мито» від 21.01.93 №7-93 із змінами та доповненнями.